

רצידיביזם של אסירים פליליים משוחררי 2008

אליאב ברמן
דרור ולק

מחלקת מחקר ואסטרטגיה
מנהל תכנון
שירות בתי הסוהר

פברואר 2015
פרסום מס' RR-01-2015

כל הזכויות שמורות © 2015

שירות בתי הסוהר

ת"ד 81 רמלה, 7210002

www.ips.gov.il

עריכה לשונית: ורדה בן-יוסף

הדפסה: פֶּאן, דפוס מתקדם בע"מ

עיצוב הכריכה: סטודיו אוטוגלידה

תוכן העניינים

1	תקציר מנהלים.....
1	רקע.....
3	שיטה.....
3	בסיס הנתונים.....
3	הגדרות.....
4	ממצאים.....
5	רצידיביזם לפי מאפיינים סוציו-דמוגרפיים.....
7	רצידיביזם לפי מאפייני מאסר.....
8	רצידיביזם לפי עבירות.....
10	פרופילים של אסירים רצידיביסטים.....
12	רצידיביזם לאורך השנים 2004–2008.....
15	דיון.....
15	רצידיביזם בישראל ובעולם.....
15	רצידיביזם לפי מאפיינים סוציו-דמוגרפיים.....
17	רצידיביזם לפי מאפייני מאסר ועבירות.....
18	רצידיביזם לאורך השנים.....
18	מגבלות מדד הרצידיביזם.....
20	מקורות.....
23	נספח.....

רשימת לוחות ותרשימים

- 4..... לוח 1 : אחוז הרצידיביזם בקרב משוחררי 2008
- 4..... תרשים 1 : אחוז הרצידיביזם בקרב משוחררי 2008
- 5..... לוח 2 : רצידיביזם לפי מגדר
- 5..... לוח 3 : רצידיביזם לפי קבוצת גיל
- 6..... לוח 4 : רצידיביזם לפי מצב משפחתי
- 6..... לוח 5 : רצידיביזם לפי דת
- 7..... לוח 6 : רצידיביזם לפי אופן השחרור
- 7..... לוח 7 : רצידיביזם לפי אורך המאסר
- 8..... לוח 8 : רצידיביזם לפי מספר מאסרים קודמים
- 8..... לוח 9 : רצידיביזם לפי קטגוריית עבירה
- לוח 10 : אחוז האסירים המשוחררים החוזרים למאסר בגין עבירה מקטגוריה, לפי קטגוריית העבירה במאסר המקורי
- 9.....
- לוח 11 : הסיכון למאסר חוזר בגין עבירה בקטגוריה בקרב האסירים עם עבירה באותה קטגוריה ובקרב האסירים ללא עבירה באותה קטגוריה – במאסר המוצא
- 10.....
- לוח 12 : יחס הסיכויים של אסיר להיות רצידיביסט לפי מאפייני רקע, עבירה ומאסר
- 11.....
- לוח 13 : אחוז וקצב הרצידיביזם לאורך השנים
- 12.....
- תרשים 2 : אחוז הרצידיביזם בתוך שנה ובתוך חמש שנים מהשחרור בשנים 2004–2008
- 12.....
- לוח 14 : אחוז הרצידיביזם לפי משתנים דמוגרפיים ומאפייני מאסר בשנים 2004–2008
- 13.....
- לוח 15 : מספר האסירים ואחוז הרצידיביזם לפי קטגוריית עבירה ולאורך שנים
- 14.....

תודות

תודה לרב-כלאי אלכס מרקל ממנהל טכנולוגיות, שתמיד נכון לסייע בשליפת נתונים.

תודה לרב-כלאי תומר כרמל ממחלקת מחקר ואסטרטגיה, שחלק מבקיאותו ומניסיונו בבניית קובץ המחקר ובניתוח הנתונים.

תודה לד"ר באדי חסייסי, ראש המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, ששיתף אותנו בתובנותיו בנושא של מיעוטים ופשעה.

תקציר מנהלים

1. רצידיביזם הוא מדד חשוב במערכות אכיפת החוק בכלל ובמערכת הכליאה בפרט, שכן הוא מאפשר לקובעי המדיניות, בשב"ס ומחוצה לו, לאמוד את היקף מערך הכליאה בשנים הבאות ולהיערך לכך בהיבטים של תשתית ושל תכנון כוח אדם ואמצעים. כמו כן מדידת הרצידיביזם מאפשרת להעריך את האפקטיביות של תכניות התקון.
2. בקרב משוחררי 2008 (6,724 אסירים) 41.3% חזרו למאסר בתוך חמש שנים. למגדר, למצב המשפחתי ולגיל האסיר השפעה רבה על הרצידיביזם: אחוז הרצידיביזם בקרב גברים גבוה מבקרב נשים, אחוז הרצידיביזם בקרב לא נשואים גבוה מבקרב נשואים, ואחוז הרצידיביזם בקרב צעירים גבוה מבקרב מבוגרים. למאפיין הדת של האסיר השפעה קטנה על אחוזי הרצידיביזם.
3. נמצא קשר בין אופן השחרור, מספר המאסר ואורך המאסר לרצידיביזם: אחוז הרצידיביזם בקרב אסירים שהשתחררו ממאסר מלא גבוה מבקרב אסירים שהשתחררו בשחרור מוקדם, אחוז הרצידיביזם גבוה יותר ככל שהאסיר נשא בעבר מספר רב יותר של מאסרים וכן בקרב אסירים שנשפטו לתקופה שבין שנה לשלוש שנים.
4. אחוזי הרצידיביזם הגבוהים ביותר נמצאו בקרב אסירים עם עבירות רכוש (53.6%), עבירות סמים (47.8%) ועבירות על הסדר הציבורי (47.5%), והאחוזים הנמוכים ביותר – בקרב אסירים עם עבירות מרמה (30.3%), עבירות מין (21.7%) ועבירות כלפי חיי אדם (20.0%).
5. הרצידיביזם המתמחה נמדד באמצעות השוואת הסיכון למאסר חוזר בגין עבירה מקטגוריה מוגדרת. נמצא שהסיכון היחסי לחזור למאסר בגין אותה עבירה גבוה במיוחד בעבירות מין, מרמה ורישוי ותעבורה, ונמוך במיוחד בעבירות סדר ציבורי ואלימות.
6. לאורך השנים נשאר אחוז הרצידיביזם יציב למדי, עם ירידה קלה מאוד – מ-42.3% בקרב משוחררי 2004 ל-41.3% בקרב משוחררי 2008. לאורך השנים אפשר לזהות מגמת ירידה קלה ברצידיביזם בקרב אסירים גרושים, בקרב אסירים עם מאסר אחד או שני מאסרים קודמים ובקרב אסירים שהשתחררו בשחרור מוקדם. כמו כן אפשר לזהות ירידה באחוז הרצידיביזם בקרב אסירים עם עבירות שוד ועבירות מרמה, ועלייה קלה בקרב אסירים עם עבירות כלפי חיי אדם.
7. על אף חשיבותו של מדד הרצידיביזם, יש לו מגבלות הנובעות מפרק הזמן הארוך של המדידה, חמש שנים, גורם המקשה לייחס את החזרה למאסר למדיניות ספציפיות של שב"ס ואינו מאפשר תגובה מהירה לשינויים במדד. מחלקת מחקר ואסטרטגיה פיתחה מודל המאפשר חיזוי הרצידיביזם – שנמדד בתום חמש שנים מהשחרור – כבר בתום כשנתיים מהשחרור. עוד בעיה במדידת רצידיביזם נעוצה בכך שמדד זה בוחן הצלחה על דרך השלילה, ולמעשה אנו מודדים אי-כישלונות ולא הצלחות. מחלקת מחקר ואסטרטגיה מתכוונת לבחון, באמצעות שימוש בנתונים מגופי ממשלה, גם מדדי תוצאה חיוביים, כגון יציבות משפחתית של האסירים המשוחררים, היקף התעסוקה שלהם והשכר מעבודה.

מקור המונח "רצידיביזם" הוא בביטוי הלטיני *recidere* שמשמעו "ליפול שוב". הרצידיביזם, כמושג קרימינולוגי, מתאר פעילות עבריינית של עבריין לאחר שהורשע או נאסר (Payne, 2007). אחוז הרצידיביזם היה לשם נרדף ליעילותן של מערכות אכיפת החוק (Maxfield & Babbie, 2008) וכלי להערכתן של תכניות שיקום, ומחקרים המודדים אותו ניצבים בליבת המחקר הקרימינולוגי (Maltz, 1984). עם זאת, יש גישות פנולוגיות אחרות המבקשות להפחית ממרכזיותו של הרצידיביזם. למשל, גישת הפנולוגיה החדשה מפחיתה את הציפיות מהשיקום ומהאפקטיביות של תכניות הטיפול באסירים וקוראת להתמקד בניהול אסירים ובאקטואריזציה של הכליאה (Feeley & Simon, 1992).

רצידיביזם נמדד במספר העבריינים מתוך כלל העבריינים בקוהורטה² המבצעים עבירה חוזרת בפרק זמן נתון (Maxfield & Babbie, 2008). כיוון שקשה למדוד את ההתנהגות העבריינית עצמה, משתמשים באינדיקציות שונות כדי להשיג תוצאה קרובה לאמת שתייצג את החזרה לעבריינות. ארבע ההגדרות האופרטיביות השכיחות ביותר לרצידיביזם הן מעצר חדש, כתב אישום חדש, הרשעה חדשה ומאסר חדש (Lyman & LoBuglio, 2006). כל אחת מההגדרות האלה לוקה בהכללת יתר (מכלילה אנשים שלא היו צריכים להיחשב רצידיביסטים, למשל – מעצר שלא הבשיל להרשעה) ובהכללת חסר (אינה מכלילה אנשים שהיו צריכים להיחשב רצידיביסטים, למשל – עבירה שלא פוענחה), וכל הגדרה צפויה להניב ערך רצידיביזם אחר.

מחקרים רבים משתמשים במדד של מאסר חדש (*re-incarceration*) למדידת רצידיביזם בשל הנוחות של איסוף הנתונים וכן בשל הסימטריה בין נקודת המוצא למדידה (השחרור ממאסר) לנקודת המדידה החוזרת (החזרה למאסר), סימטריה המאפשרת להגדיר עבריין חוזר. מדד זה הומלץ לשימוש גם על-ידי המועצה למדיניות אכיפת החוק שבמדינת טקסס (Maxfield & Babbie, 2008).

במחקר נמצא שפרק הזמן החולף עד החזרה לפשיעה נגזר מאופייה של העבירה ומאופיו של העבריין. בעוד לעבריין אחד נדרשות שנים רבות כדי לחזור לפשע, לאחר נדרשים רק ימים אחדים. על כן פרק הזמן האפקטיבי למעקב אחר אסיר משוחרר צריך לאזן בין לכידה של הרוב המכריע של העבריינים שחוזרים לפשיעה ובין הרלוונטיות של המחקר ושימותו למעצבי המדיניות. פרק זמן מקובל למדידת רצידיביזם הוא חמש שנים, ובדוח זה ייעשה בו שימוש, אף שארגונים אחרים משתמשים בפרקי זמן אחרים, כגון שלוש שנים בקנדה ושנתיים באוסטרליה.³

ספרות המחקר העוסקת ברצידיביזם מדגישה שני סוגי גורמים העשויים להשפיע על סיכויי חזרתו של אסיר לעבריינות ולבית הסוהר: גורמים סטטיים וגורמים דינמיים. גורמים סטטיים הם גורמים קבועים שאינם ניתנים לשינוי, כגון מין, גיל, ארץ מוצא והיסטוריה עבריינית (למשל מספר עבירות, גיל במאסר ראשון). לעומתם, גורמים דינמיים עשויים להשתנות עם הזמן. עם גורמים אלה נמנים מאפיינים קרימינולוגיים שונים (אמונות הקשורות לעצמי ולחברה, דפוסי התנהגות אנטי-סוציאליים, שימוש

¹ הרקע מבוסס על מאמרם של בן-צבי וולק, 2011.

² קוהורטה – קבוצת אנשים בעלי אפיון סטטיסטי או דמוגרפי משותף.

³ בארצות הברית משתמשים הן בשלוש שנים והן בחמש שנים.

בחומרים ממכרים), תעסוקה והשכלה (Gendreau, Little, & Goggin, 1996). כאשר בודקים את האפקטיביות של תכניות הטיפול והשיקום יש לבחון גם את הגורמים הדינמיים, משום שתכניות אלו נועדו להשפיע על גורמים הניתנים לשינוי. גורמים אלה הם מעבר לענייניו של הדוח הנוכחי.

דוח זה מציג את אחוזי הרצידיביזם בקרב משוחררי שנת 2008 שכן – בעת הכנת הנתונים לדוח – זו הייתה השנה המאוחרת ביותר שהיה אפשר לקבל עבורה נתוני רצידיביזם של חמש שנים מהשחרור. בדוח יוצגו אחוזי רצידיביזם לפי משתנים סטטיים משלושה סוגים: מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של האסירים, מאפייני המאסר ומאפייני העבירה. כמו כן תוצג מגמת הרצידיביזם לאורך השנים 2004–2008.

בסיס הנתונים

ממאגר הנתונים המרכזי של שב"ס – מערכת "צוהר" – נשלפו נתונים על כל האסירים ששהו במתקני שב"ס בין 1.1.2004 ל-31.12.2013 עם המאפיינים האלה: פליליים, שפוטים, תושבי ישראל (ובכלל זה 63 אסירים ללא נתון תושבות).

בקובץ הושארו רק אסירים שהשתחררו מהכלא מהסיבות האלה: (1) שחרור בתום מאסר מלא; (2) שחרור מנהלי; (3) כל סוגי השחרור המוקדם; (4) אסירים שלא צוינה סיבת שחרורם. בקובץ לא נכללו אסירים ששחררו בגין סיבות אחרות, כגון מוות, מחלה וצו בית משפט (בסה"כ פחות מ-10% מהאסירים). בסך הכול כלל קובץ העבודה 75,341 אסירים, ומהם השתחררו בתקופה זו 66,862 אסירים. בשנת 2008 השתחררו 6,724 אסירים. הממצאים שיוצגו בחלקו הראשון של הדוח נוגעים לאסירים אלו. בחלק השני של הדוח יוצגו נתונים הנוגעים לשנים 2004–2008. ממצאים משנים מוקדמות יותר לא יוצגו, שכן לפני שנת 2004 לא הייתה מערכת המידע של שב"ס יציבה דיה ואיכות הנתונים דאז אינה מניחה את הדעת.

הגדרות

אחוז רצידיביזם: מספר האסירים המשוחררים (במעמד של שפוטים) החוזרים למאסר במעמד של שפוטים בתוך חמש שנים מהשחרור – מקרב סך האסירים המשוחררים (במעמד של שפוטים). לצורך החישוב נכללו גם אסירים משוחררים שחזרו למאסר שהומר בעבודות שירות. לא נכללו אסירים שהשתחררו מעבודות שירות וחזרו למאסר רגיל או למאסר שהומר בעבודות שירות.

קצב רצידיביזם: אחוז האסירים שחזרו למאסר בתוך שנה מקרב כלל האסירים שחזרו למאסר בתוך חמש שנים. כך למשל, אם בתוך שנה חזרו למאסר 20% מהאסירים ובתוך חמש שנים חזרו 40% מהאסירים, יהיה קצב הרצידיביזם 0.5.

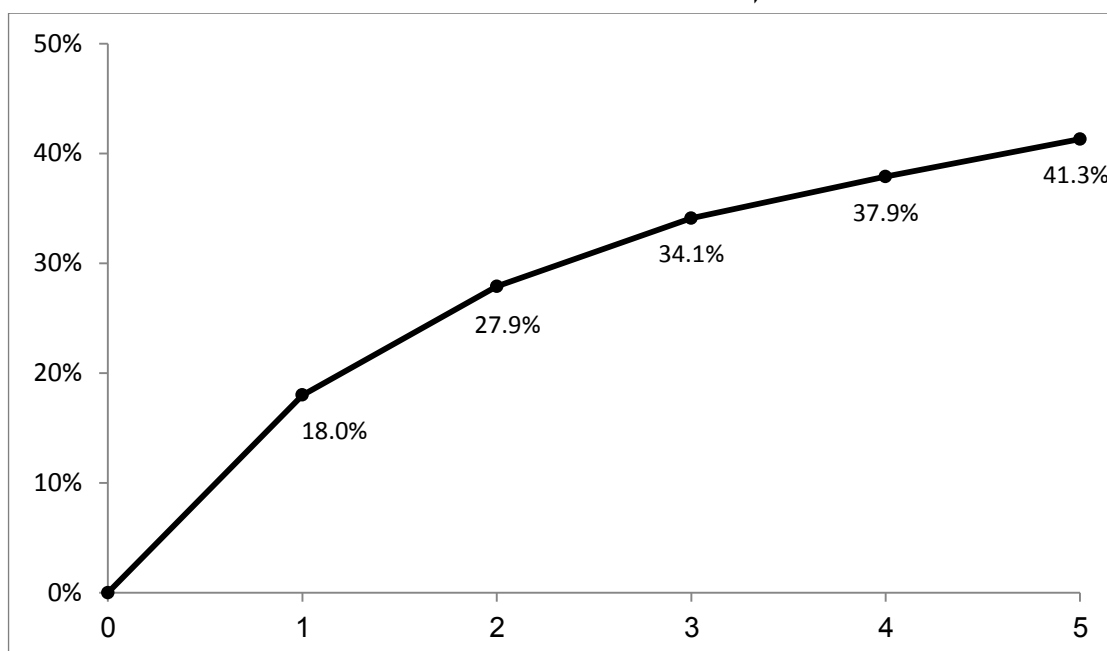
ממצאים

בלוח 1 ובתרשים 1 מצוין אחוז הרצידיביזם בקרב האסירים משוחררי 2008.

לוח 1: אחוז הרצידיביזם בקרב משוחררי 2008 (N=6,724)

רצידיביזם	מספר האסירים שחזרו למאסר	אחוז הרצידיביזם
שנה מהשחרור	1,212	18.0
2 שנים מהשחרור	1,875	27.9
3 שנים מהשחרור	2,293	34.1
4 שנים מהשחרור	2,551	37.9
5 שנים מהשחרור	2,778	41.3

תרשים 1: אחוז הרצידיביזם בקרב משוחררי 2008

אחוז הרצידיביזם בתוך חמש שנים מהשחרור – 41.3%. כפי שאפשר לראות בתרשים 1, קצב החזרה בשנה הראשונה הוא הגבוה ביותר (43.6% מכלל אחוז הרצידיביזם) ולאחר מכן הוא הולך ופוחת: 24.0%, 15.0%, 9.2%, 8.2% מכלל אחוז הרצידיביזם – בשנה השנייה, השלישית, הרביעית והחמישית מהשחרור – בהתאמה.

רצידיביזם לפי מאפיינים סוציו-דמוגרפיים

רצידיביזם לפי מגדר

בלוח 2 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי מגדר האסירים המשוחררים.

לוח 2: רצידיביזם לפי מגדר

מגדר	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
גברים	6,575 (97.8%)	41.7	0.44
נשים	149 (2.2%)	24.2	0.42
סה"כ	6,724 (100.0%)	41.3	0.44

מן הלוח עולה שאחוז הרצידיביזם בקרב גברים כמעט כפול מבקרב נשים. קצב החזרה דומה בקרב שני המגדרים.

רצידיביזם לפי גיל

בלוח 3 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי גיל האסירים המשוחררים.

לוח 3: רצידיביזם לפי קבוצת גיל

קבוצת גיל	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
עד 18	146 (2.2%)	75.3	0.54
18–20	392 (5.8%)	58.9	0.40
21–24	1,011 (15.1%)	48.8	0.40
25–29	1,222 (18.2%)	41.9	0.42
30–34	1,000 (14.9%)	38.0	0.40
35–39	836 (12.5%)	41.5	0.48
40–44	762 (11.4%)	39.8	0.51
45–49	593 (8.8%)	35.1	0.46
50–54	402 (6.0%)	33.3	0.39
55–59	209 (3.1%)	20.1	0.50
60–64	87 (1.3%)	11.5	0.40
65 ויותר	53 (0.8%)	13.2	0.14
סה"כ¹	6,713 (100%)	41.4	0.43

¹ חסרים נתוני גיל על 11 אסירים.

בולט לעין אחוז הרצידיביזם הגבוה מאוד בקרב צעירים עד גיל 18 (75.3%). ככלל, ככל שהאסירים צעירים יותר, אחוז הרצידיביזם גבוה יותר, וככל שהם מבוגרים יותר, אחוז הרצידיביזם הולך ופוחת. עם זאת, יש לזכור שמספר האסירים הצעירים קטן בשל מדיניות בתי המשפט להימנע מלכלוא צעירים. ממילא סביר שאלו שמגיעים לבית הסוהר הם מקרים קשים הנוטים לחזור למאסר.

רצידיביזם לפי מצב משפחתי

בלוח 4 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי המצב המשפחתי של האסיר המשוחרר.

לוח 4: רצידיביזם לפי מצב משפחתי

מצב משפחתי	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
רווק	3,016 (47.9%)	49.7	0.47
נשוי	2,193 (34.8%)	34.2	0.37
גרש	1,056 (16.7%)	44.7	0.46
אלמן	37 (0.6%)	48.6	0.50
סה"כ¹	6,302 (100.0%)	43.5	0.44

¹ חסרים נתוני מצב משפחתי על 422 אסירים.

מן הלוח עולה שאחוז הרצידיביזם בקרב אסירים נשואים נמוך מבקרב אסירים רווקים, גרושים או אלמנים. גם קצב החזרה בקרב אסירים נשואים נמוך מבקרב האסירים האחרים.

רצידיביזם לפי דת

בלוח 5 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי דת האסירים.

לוח 5: רצידיביזם לפי דת

דת	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
יהודי	4,045 (60.3%)	40.6	0.45
מוסלמי ¹	2,365 (35.3%)	42.3	0.41
נוצרי	196 (2.9%)	49.5	0.58
דרוזי	72 (1.1%)	37.5	0.41
ללא שיוך דת	31 (0.4%)	32.3	0.40
סה"כ²	6,709 (100.0%)	41.2	0.44

¹ "מוסלמי" כולל גם בדואים (113).

² חסרים נתוני דת עבור 15 אסירים.

אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם בקרב יהודים ומוסלמים דומה למדי. הקבוצות האחרות קטנות מאוד.

רצידיביזם לפי מאפייני מאסר

רצידיביזם לפי אופן השחרור

בלוח 6 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי אופן השחרור.

לוח 6: רצידיביזם לפי אופן השחרור

קצב הרצידיביזם	אחוז הרצידיביזם	מספר האסירים	אופן השחרור
0.45	47.1	4,567 (67.9%)	שחרור בתום מאסר מלא
0.40	28.2	1,892 (28.1%)	שחרור מוקדם ע"י ועדת שחרורים
0.29	34.3	265 (4.0%)	שחרור מוקדם ע"י נציב ¹
0.44	41.3	6,724 (100.0%)	סה"כ

¹ הנציב מוסמך לשחרר שחרור מוקדם אסירים הנושאים מאסרים קצרים מחצי שנה.

אפשר לראות שאחוז הרצידיביזם וקצבו גבוהים יותר בקרב אסירים ששחררו בתום נשיאת כל תקופת מאסרם לעומת אסירים שהשתחררו בשחרור מוקדם על-ידי ועדת שחרורים. פער זה מתקבל על הדעת שכן ועדת השחרורים, בבואה להחליט על שחרור מוקדם, מתחשבת בתהליכי השיקום והטיפול שעבר האסיר בעת שהותו בכלא ובסיכוי שלו להשתלב בקהילה.

רצידיביזם לפי אורך המאסר

בלוח 7 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי תקופת המאסר שנגזרה על האסיר.

לוח 7: רצידיביזם לפי אורך המאסר

קצב הרצידיביזם	אחוז הרצידיביזם	מספר האסירים	אורך מאסר
0.38	37.5	1,135 (16.9%)	עד 3 חודשים
0.43	35.1	1,178 (17.5%)	יותר מ-3 חודשים עד 6 חודשים
0.47	43.4	1,854 (27.6%)	יותר מ-6 חודשים עד שנה
0.44	47.6	1,555 (23.1%)	יותר משנה עד שנתיים
0.46	47.4	515 (7.7%)	יותר משנתיים עד 3 שנים
0.39	34.3	303 (4.5%)	יותר מ-3 שנים עד 5 שנים
0.25	26.0	154 (2.3%)	יותר מ-5 שנים עד 10 שנים
0.67	20.0	30 (0.4%)	יותר מ-10 שנים
0.44	41.3	6,724 (100.0%)	סה"כ

אחוז הרצידיביזם הגבוה ביותר נמצא במאסרים שבין שנה לשלוש שנים. במאסרים קצרים יותר וארוכים יותר אחוז הרצידיביזם נמוך יותר. אחוז הרצידיביזם הנמוך ביותר נמצא במאסרים של יותר מ-10 שנים. קצב הרצידיביזם הנמוך ביותר נמצא במאסרים שבין 5 ל-10 שנים (0.25).

רצידיביזם לפי מספר מאסרים קודמים

בלוח 8 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי מספר המאסרים הקודמים של האסירים המשוחררים.

לוח 8: רצידיביזם לפי מספר מאסרים קודמים

מספר מאסרים קודמים	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
1	2,368 (35.2%)	23.4	0.36
2	1,545 (23.0%)	38.8	0.42
3	902 (13.4%)	48.9	0.38
4 או יותר	1,909 (28.4%)	62.0	0.50
סה"כ	6,724 (100%)	41.3	0.44

ככל שמספר המאסרים הקודמים גבוה יותר, כך עולה אחוז הרצידיביזם. אחוז הרצידיביזם של אסיר שהשתחרר ממאסר אחד בלבד הוא 23.4%, לעומת 62.0% לאסיר שבעברו ארבעה מאסרים או יותר. קצב הרצידיביזם גדל אף הוא, באופן כללי, ככל שגדל מספר המאסרים הקודמים.

רצידיביזם לפי עבירות

רצידיביזם לפי קטגוריית עבירה

בלוח 9 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם לפי קטגוריית העבירה שבגינן האסיר נושא את מאסרו. כל אחת מהעבירות סווגה לקטגוריה לפי המיון המקובל בשב"ס ובמשטרת ישראל. בנספח מופיע פירוט העבירות.

לוח 9: רצידיביזם לפי קטגוריית עבירה (N=6,724)

קטגוריית עבירה	מספר האסירים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
רכוש	2,401 (35.7%) ¹	53.6	0.48
סמים	1,600 (23.8%)	47.8	0.44
סדר ציבורי	1,796 (26.7%)	47.5	0.42
רישוי ותעבורה	829 (12.3%)	43.5	0.31
אלימות	3,056 (45.4%)	41.4	0.46
שוד	278 (4.1%)	39.9	0.44
ביטחון המדינה	545 (8.1%)	33.8	0.36
מרמה	290 (4.3%)	30.3	0.42
מין	337 (5.0%)	21.7	0.38
כלפי חיי אדם	165 (2.5%)	20.0	0.30
עבירות אזרחיות	20 (0.2)	20.0	0.25
עבירות מנהליות	36 (0.5%)	19.4	0.29
כלפי המוסר	48 (0.7%)	10.4	0.20
עבירות כלכליות	97 (1.4%)	6.2	0.00
שאר עבירות	680 (10.1%)	11.1	0.11

¹ אחוז האסירים בקטגוריית השונות מסתכם ליותר מ-100% שכן אסיר עשוי להיות מורשע בגין כמה עבירות. למעשה, 55.5% מהאסירים הורשעו בגין עבירה אחת בלבד. (ממוצע של 1.82 עבירות לאסיר מתוך 4 עבירות שמערכת המידע "צוהר" מאפשרת לרשום בכל מאסר).

אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם גבוהים בקטגוריות של רכוש, סמים וסדר ציבורי. מנגד, אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם נמוכים בקטגוריות של עבירות כלכליות, עבירות כלפי חיי אדם ועבירות מין.

התמחות עבריינית

בלוח 10 מוצג אחוז החוזרים למאסר בגין עבירה מקטגוריה לפי קטגוריית העבירה במאסר המקורי. בעמודה הימנית מופיעה קטגוריית העבירה של המאסר ובשורה המקורי ובשורה העליונה מופיעה קטגוריית העבירה של המאסר החוזר. לדוגמה, מקרב האסירים משוחררי 2008 שהורשעו בגין עבירות רכוש (2,401), 31.9% (767) חזרו למאסר בתוך חמש שנים בגין עבירה מאותה קטגוריה. הקטגוריות של עבירות אזרחיות, עבירות מנהליות, עבירות כלפי המוסר ועבירות כלכליות אינן מוצגות בשל מיעוט האסירים המשוחררים בקטגוריות אלו.

לוח 10: אחוז האסירים המשוחררים החוזרים למאסר בגין עבירה מקטגוריה, לפי קטגוריית העבירה במאסר המקורי (N=6,724)

כלפי חיי אדם	מין	מרמה	ביטחון המדינה	שוד	אלימות	רישוי ותעבורה	סדר ציבורי	סמים	רכוש	קטגוריית העבירה שבגינה שבו למאסר	קטגוריית העבירה שבגינה נאסרו
0.9	0.6	2.5	3.8	2.3	20.2	5.4	15.8	11.5	31.9	רכוש	רכוש
0.8	0.5	0.9	3.3	1.6	15.5	4.4	10.9	22.0	16.4	סמים	סמים
1.0	0.7	1.8	3.7	1.9	22.4	4.4	15.0	11.5	20.5	סדר ציבורי	סדר ציבורי
1.1	0.1	2.7	4.1	1.4	14.7	16.4	9.4	9.2	14.4	רישוי ותעבורה	רישוי ותעבורה
0.7	0.9	1.5	3.2	1.5	23.5	3.9	11.8	8.6	16.2	אלימות	אלימות
0.4	0.0	0.4	2.9	5.0	17.3	3.6	9.0	9.0	18.3	שוד	שוד
1.1	0.0	2.9	7.9	0.7	13.6	5.1	8.3	7.9	13.8	ביטחון המדינה	ביטחון המדינה
1.0	1.0	8.3	3.8	1.0	9.3	4.5	6.6	4.8	14.1	מרמה	מרמה
0.3	5.3	0.6	0.9	0.9	8.9	1.8	7.4	3.0	5.9	מין	מין
0.0	0.0	0.0	3.0	1.8	7.3	4.2	4.8	3.6	6.1	כלפי חיי אדם	כלפי חיי אדם

בלוח אפשר לראות שקטגוריות העבירות שבהן האחוז הגבוה ביותר של אסירים שחזרו לכלא בשל עבירה מאותה קטגוריה הן רכוש (31.9%), אלימות (23.5%) וסמים (22.0%). ואולם למעשה כל העבירות ששכיחותן גבוהה (על-פי לוח 9), ובכללן עבירות אלה (רכוש, אלימות וסמים), מתאפיינות דווקא בפיזור רחב במאסר החוזר באותן קטגוריות עבירה שכיחות, ולא דווקא בקטגוריית העבירה שבגינה נאסרו במאסר הקודם. נראה אפוא שדרך הצגתה של סוגיית ההתמחות בעבירה באמצעות התפלגויות פשוטות עשויה להטעות, שכן היא מושפעת מאוד מהשכיחות הבסיסית של קטגוריית העבירה ומהרצידיביזם שלה. כדי לשפר את ההבנה שלנו במנגנונים הקרימינולוגיים שבבסיס הרצידיביזם המתמחה, עלינו לנטרל שכיחות בסיסית זו. בלוח 11 מוצג הסיכון היחסי של אסיר המשוחרר בגין עבירה בקטגוריה מוגדרת לחזור למאסר בגין עבירה באותה קטגוריה. בלוח זה מצוין היחס בין הסיכון לחזרה למאסר בגין עבירה מקטגוריה מוגדרת של אסירים עם עבירה באותה קטגוריה במאסר שממנו השתחררו ב-2008 ובין הסיכון

בקרב אסירים ללא עבירה בקטגוריה זו. בכך מנוטרלים הן שכיחות העבירה והן אחוז הרצידיביזם בקטגוריית העבירה ומתאפשר אפיון "נקיי" של הרצידיביזם המתמחה.

לוח 11: הסיכון למאסר חוזר בגין עבירה בקטגוריה בקרב האסירים עם עבירה באותה קטגוריה ובקרב האסירים ללא עבירה באותה קטגוריה – במאסר המוצא (N=6,724)

הסיכון היחסי ¹	בקרב האסירים ללא קטגוריית העבירה במאסר המוצא	בקרב האסירים עם קטגוריית העבירה במאסר המוצא	קטגוריית העבירה במאסר החוזר
3.2	9.9%	31.9%	רכוש
3.3	6.6%	22.0%	סמים
1.5	9.7%	15.0%	סדר ציבורי
4.5	3.6%	16.4%	רישוי ותעבורה
1.8	12.7%	23.5%	אלימות
3.6	1.4%	5.0%	שוד
2.8	2.8%	7.9%	ביטחון המדינה
5.9	1.4%	8.3%	מרמה
10.6	0.5%	5.3%	מין
0.0	0.7%	0.0%	כלפי חיי אדם

¹ הסיכון היחסי חושב כך: (אחוז האסירים עם קטגוריית העבירה במאסר החוזר מתוך האסירים עם קטגוריית העבירה במאסר המוצא) / (אחוז האסירים עם קטגוריית העבירה במאסר החוזר מתוך האסירים ללא קטגוריית העבירה במאסר המוצא).

אפשר להדגים את החשיבות של חישוב הסיכון היחסי בדרך זו באמצעות עבירות המין: הרצידיביזם בקרב עברייני המין הוא מהנמוכים בקטגוריות העבירות (21.7%) וכן אחוז החוזרים על אותה עבירה (5.3%), ואילו הסיכון היחסי הוא הגבוה ביותר בקטגוריות העבירה (10.6). כלומר, אף שהסיכון של עברייני מין לחזור למאסר נמוך – הסיכון של עברייני מין שחזר למאסר לחזור בגין עבירת מין גדול מאוד בהשוואה לאסיר שאינו עברייני מין. ההתמחות של רצידיביסטים בולטת גם בקטגוריות של מרמה ורישוי ותעבורה, והיא נמוכה יחסית בעבירות סדר ציבורי ובעבירות אלימות.

פרופילים של אסירים רצידיביסטים

עד כה הצגנו את משמעותם של מאפיינים מגוונים – של האסיר, של המאסר ושל העבירות שבגינן הוא הגיע למאסר – על אחוז הרצידיביזם. מעניין יהיה לבחון את המשמעות המצטברת של מאפיינים שונים. לשם כך הפעלנו ניתוח רגרסיה לוגיסטית, והוא מוצג בלוח 12.

לוח 12: יחס הסיכויים (Odds Ratio) של אסיר להיות רצידיביסט לפי מאפייני רקע, עבירה ומאסר

מאפיין			Odds Ratio	Odds Ratio	Odds Ratio
משתנים דמוגרפים	גבר (לעומת אישה)	***2.32	***2.48	***2.10	
	לא נשוי (לעומת נשוי)	***1.72	***1.52	***1.37	
	לא יהודי (לעומת יהודי)	** 1.19	**1.17	1.12	
	בן 29 או פחות (לעומת שאר קבוצות גיל)	***1.45	***1.38	***1.81	
קטגוריית עבירה	רכוש	-	***2.00	***1.78	
	סמים	-	***1.36	***1.30	
	סדר ציבורי	-	***1.30	***1.26	
	רישוי ותעבורה	-	***1.41	***1.46	
	אלימות	-	0.97	0.96	
	שוד	-	0.85	0.96	
	ביטחון המדינה	-	***0.69	0.82	
	מרמה	-	**0.66	0.86	
	מין	-	***0.46	***0.55	
	כלפי חיי אדם	-	***0.38	0.70	
	מאפייני מאסר	שחרור בתום מאסר מלא (לעומת שחרור מוקדם)	-	-	***1.96
		מאסר שני ומעלה (לעומת מאסר ראשון)	-	-	***2.53
מאסר בין 6 חודשים ל-5 שנים (לעומת מאסרים קצרים וארוכים יותר)		-	-	*1.16	

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

בניתוח זה הכנסנו למשוואת הרגרסיה את המאפיינים המשפיעים ביותר שמצאנו בניתוחים עד כה. לשם פשוטות ההסבר קיבצנו כל מאפיין לשתי קטגוריות בלבד, וקו החיתוך נקבע לפי המגמה שנצפתה בניתוח השכיחויות. למשל, את המשתנה גיל קיבצנו ל"צעיר" עד גיל 29 ול"לא צעיר", משום שבניתוח השכיחויות (לוח 3) אנו מזהים בנקודת זמן זו תחילת מגמה של ירידה באחוז הרצידיביזם. ניתוח הרגרסיה בוצע בשלושה צעדים ההולמים את ההצטרפות הכרונולוגית של המשתנים: תחילה מאפיינים סוציו-דמוגרפיים, לאחר מכן מאפייני עבירה, ולבסוף מאפיינים הקשורים למאסר.

בעמודה השמאלית מופיעים הערכים של הרגרסיה המלאה עם מאפייני האסיר, העבירה והמאסר, ומהם בולטים הממצאים האלה: הסיכוי של אסיר המשתחרר ממאסר שני ומעלה לחזור לכלא בתוך חמש שנים גבוה פי שניים וחצי מסיכוייו של אסיר המשתחרר ממאסר ראשון. הסיכוי של גברים (לעומת נשים) ושל אסירים שהשתחררו בתום נשיאה מלאה במאסר (לעומת משוחררים בשחרור מוקדם) לחזור למאסר – כפול. הסיכוי של צעירים עד גיל 29 (לעומת מבוגרים יותר) ושל עברייני רכוש (לעומת עבריינים בקטגוריית עבירה אחרות) לחזור לכלא גבוה פי 1.8, ושל עברייני מין (לעומת עבריינים בקטגוריית עבירה אחרות) נמוך פי 1.8. למשתנים מצב משפחתי, עבירת סמים, עבירת סדר ציבורי ואורך המאסר השפעה מובהקת סטטיסטית, אך היא קטנה יחסית.

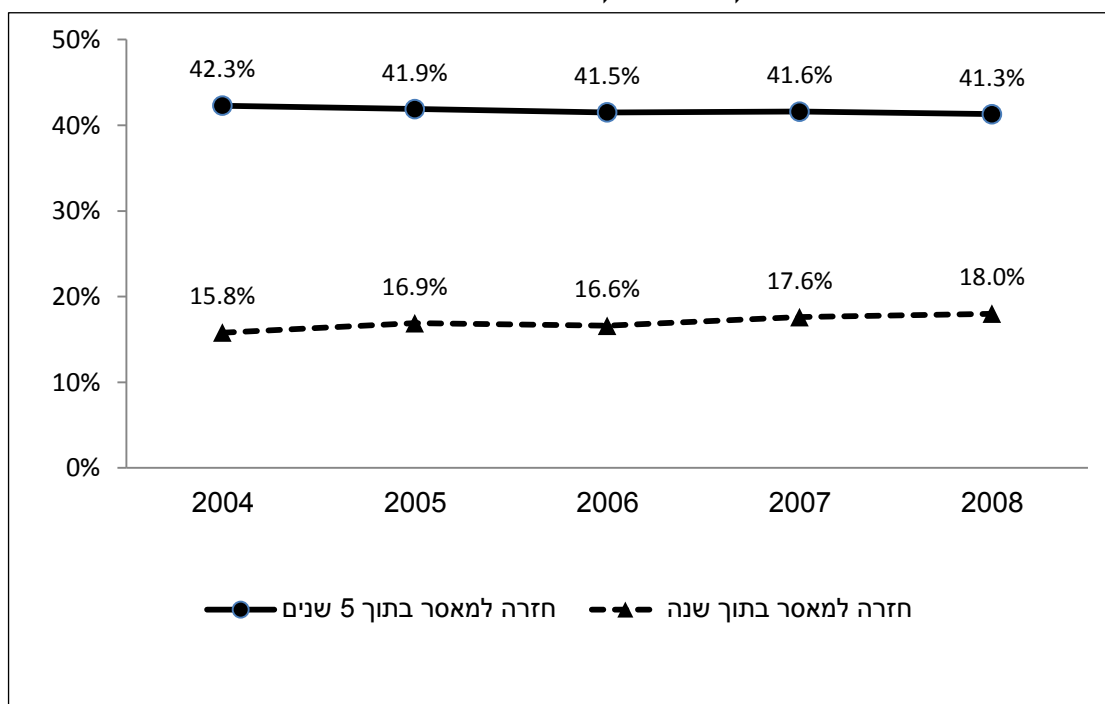
כדי להמחיש את ניתוח הרגרסיה, חושב הסיכוי לחזרה למאסר אצל אסיר עם המאפיינים האלה: רווק, צעיר, עם עבירות רכוש וסמים, אשר שוחרר ממאסר שני לאחר תקופת מאסר מלאה. נמצא שהסתברותו של אסיר כזה לחזור למאסר בתוך חמש שנים גבוהה פי 28 משל אסיר ללא המאפיינים האלה, דהיינו נשוי, מבוגר, ללא עבירות רכוש וסמים, אשר שוחרר בשחרור מוקדם ממאסר ראשון.

רצידיביזם לאורך השנים 2008–2004

בלוח 13 מוצגים אחוז הרצידיביזם וקצב הרצידיביזם בשנים 2008–2004. בתרשים 2 מוצגים אחוזי הרצידיביזם בתוך שנה ובתוך חמש שנים בשנים 2008–2004.

מגדר	מספר האסירים המשוחררים	אחוז הרצידיביזם	קצב הרצידיביזם
2004	5,935	⁴ 42.3	0.37
2005	6,643	41.9	0.40
2006	6,713	41.5	0.40
2007	6,581	41.6	0.42
2008	6,724	41.3	0.44

תרשים 2: אחוז הרצידיביזם בתוך שנה ובתוך חמש שנים מהשחרור בשנים 2008–2004

ככלל, אפשר להתרשם שאחוז הרצידיביזם נשאר יציב למדי לאורך השנים, עם ירידה מתונה מאוד – כאחוז אחד – לאורך השנים. מנגד, אפשר לראות עלייה קלה באחוז החוזרים למאסר בתוך שנה, עלייה המשפיעה גם על עלייה מתונה בקצב הרצידיביזם.

⁴ הנתונים עבור שנת 2004 בדוח זה שונים במעט מהנתונים שפרסמו בן-צבי וולק (2011) בשל הבדלים קטנים בשליפת הנתונים מבסיסי המידע.

רצידיביזם לפי מאפיינים דמוגרפיים ומאפייני מאסר לאורך השנים

בלוח 14 מוצגים אחוזי הרצידיביזם לפי מאפיינים דמוגרפיים ומאפייני מאסר לאורך השנים.

לוח 14: אחוז הרצידיביזם לפי משתנים דמוגרפיים ומאפייני מאסר בשנים 2004–2008

משתנה	קטגוריות	2004	2005	2006	2007	2008
מגדר	מספר האסירים	5,935	6,643	6,713	6,581	6,724
	גברים	42.4	42.1	41.7	41.7	41.7
	נשים	35.4	33.3	31.3	36.6	24.2
גיל	עד 29	47.6	48.4	47.1	47.2	48.6
	עד 50	41.2	40.3	40.3	40.4	38.8
	+51	23.9	22.3	24.5	22.6	25.7
מצב משפחתי	נשוי	34.3	33.5	35.4	34.4	34.2
	רווק	49.3	50.5	48.1	49.5	49.7
	גרש	49.6	48.3	47.0	45.8	44.7
	אלמן	51.3	55.8	44.4	39.6	48.6
דת	יהודי	42.2	41.9	41.2	40.9	40.6
	מוסלמי	42.4	42.2	42.4	42.5	42.3
	נוצרי	48.7	45.8	44.6	47.9	49.5
	דרוזי	32.4	39.3	30.0	47.9	37.5
	אחר	32.7	23.5	31.7	21.6	22.9
אופן השחרור	שחרור בתום מאסר מלא	47.3	46.4	46.6	47.0	47.1
	שחרור מוקדם	31.6	32.9	31.1	31.6	27.8
	שחרור מוקדם ע"י נציב	35.3	35.1	31.4	29.8	35.7
אורך המאסר	עד 6 חודשים	38.2	34.4	35.9	36.8	36.3
	6 חודשים עד 5 שנים	46.0	48.1	45.8	45.0	44.8
	5 שנים ומעלה	33.9	38.3	30.2	33.1	25.0
מספר מאסרים קודמים	1	28.4	28.1	26.2	26.7	23.4
	2	45.0	46.2	41.0	41.0	38.8
	3	50.0	54.0	54.3	51.8	48.9
	4 או יותר	63.3	61.9	63.4	62.2	62.0

באופן כללי אפשר להתרשם מיציבות ברובם המכריע של המאפיינים. עם זאת, בשנת 2008 חלה בקרב הנשים ירידה גדולה באחוז הרצידיביזם. עדיין אי אפשר לקבוע אם מדובר באירוע חד-פעמי או בשינוי מגמה, בעיקר לנוכח המספרים הקטנים של הנשים המשוחררות. מגמה של ירידה קלה אפשר לזהות באחוז הרצידיביזם של האסירים הגרושים (מ-49.6% ל-44.7%). כן אפשר להבחין בירידה מתמדת באחוז הרצידיביזם של אסירים עם מאסר קודם אחד או שניים. עם השנים יש ירידה קלה גם באחוז הרצידיביזם של אסירים שהשתחררו בשחרור מוקדם.

רצידיביזם לפי קטגוריית עבירה לאורך השנים

בלוח 15 מוצגים אחוזי הרצידיביזם לפי קטגוריות עבירה לאורך שנים.

לוח 15: מספר האסירים ואחוז הרצידיביזם לפי קטגוריית עבירה ולאורך שנים

2008	2007	2006	2005	2004	קטגוריית עבירה
53.6	54.5	57.4	59.3	56.1	רכוש
47.8	46.5	46.6	49.3	48.8	סמים
47.5	46.4	43.6	41.7	45.9	סדר ציבורי
41.3	41.1	43.9	47.0	44.8	רישוי ותעבורה
41.4	43.7	43.3	45.6	44.6	אלימות
39.9	45.1	43.5	48.6	49.6	שוד
33.8	35.8	36.3	37.2	36.8	ביטחון המדינה
30.3	33.7	37.8	37.9	37.1	מרמה
21.7	20.1	19.5	22.2	18.3	מין
20.0	17.3	13.8	19.6	16.5	כלפי חיי אדם
20.0	25.0	29.4	30.8	16.7	עבירות אזרחיות
19.4	27.9	24.0	32.3	21.6	עבירות מנהליות
10.4	17.0	10.0	4.8	17.8	כלפי המוסר
6.2	5.6	8.3	8.6	7.3	עבירות כלכליות
45.4	43.3	42.4	49.2	45.4	שאר עבירות

אפשר לזהות ירידה באחוז הרצידיביזם בעבירות שוד (מ-49.6% ל-39.9%) ומרמה (מ-37.1% ל-30.3%) וירידה קלה מאוד בעבירות רכוש, רישוי ותעבורה ואלימות. בעבירות מין וכלפי חיי אדם אפשר לזהות עלייה קלה. בעבירות אחרות המגמה נשארה דומה או שאי אפשר להעריכה בשל המספר הקטן של המקרים.

למדד הרצידיביזם שימושים מגוונים בתכנון במערכות אכיפת החוק. שימוש במדד זה מאפשר לקובעי המדיניות לאמוד את היקף מערך הכליאה בשנים הבאות ולהיערך לכך בהיבטים של תשתית ותכנון כוח אדם. כך, למשל, הדגים כרמל (2012) שגידול או קיטון של אחוז אחד במדד הרצידיביזם לאורך חמש שנים, משמעו תוספת או גריעה של כ-400 מקומות כליאה. כמו כן מדידת הרצידיביזם מאפשרת להעריך את האפקטיביות של תכניות התקון שנועדו לצמצם פשיעה וחזרה לכלא. מחלקת מחקר ואסטרטגיה של שב"ס עורכת בימים אלו מחקר משותף עם המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית והמכללה האקדמית אשקלון. המחקר בוחן את האפקטיביות והיעילות הכלכלית של תכניות הטיפול המרכזיות בשב"ס, ואחת השאלות המרכזיות שנבחנות היא באיזו מידה מפחיתה ההשתתפות בתכניות הטיפול את אחוז הרצידיביזם. למשל, נמצא שהשתתפות בתכנית השכלה להשלמת 12 שנות לימוד מפחיתה את הרצידיביזם ב-40.9% (חסייסי, וייסבורד, שהם, חביב, אביב, אלישע וזמיר, 2014). כמו כן ניתוח רצידיביזם לפי משתנים מגוונים מאפשר לאתר קבוצות הנתונות בסיכון לרצידיביזם גבוה, כגון צעירים ועברייני רכוש, ולהתאים להן דרכים להתמודד עם סיכון החזרה לעבריינות.

רצידיביזם בישראל ובעולם

אחוז הרצידיביזם בקרב משוחררי 2008 – 41.3%. בתוך שלוש שנים מהשחרור חזרו לכלא 34.1% מהאסירים ובתוך שנתיים – 27.9%. במחקר שבחן רצידיביזם של משוחררי 2005 ב-30 מדינות בארצות הברית נמצא כי 49.7% שבו למאסר בתוך שלוש שנים מהשחרור ו-55.1% בתוך חמש שנים מהשחרור (Bureau of Justice Statistics, 2014a). במדינת פנסילבניה שבארצות הברית אחוז החזרה לכלא של משוחררי 2006 היה 52.8% בתוך חמש שנים ו-46.0% בתוך שלוש שנים (Pennsylvania Department of Corrections, 2013). במדינות סקנדינביה אחוזי השבים למאסר בתוך שנתיים מהשחרור הם 29%, 36%, 27%, 20% ו-43% בדנמרק, בפינלנד, באיסלנד, בנורבגיה ובשבדיה – בהתאמה (Kristoffersen, 2013). באירלנד 45.1% מהאסירים שבים למאסר בתוך שלוש שנים מהשחרור (O'Donnell, Baumer, & Hughes, 2008). באוסטרליה אחוז החזרה למאסר הוא 38% בתוך שנתיים מהשחרור (Payne, 2007). מסיכום הנתונים בעולם, ובוזירות המתחייבת מההבדלים באופן המדידה במדינות השונות, נראה שאחוז הרצידיביזם בישראל נמוך בהשוואה לכמה ממדינות המערב.

רצידיביזם לפי מאפיינים סוציו-דמוגרפיים

במחקר זה בדקנו את השפעתם של גורמים סוציו-דמוגרפיים, הסטטיים בטבעם, על רצידיביזם. עם זאת חשוב להדגיש שאין הם חזות הכול, וקשה להגיע להבנה מלאה ללא בחינתם של גורמים דינמיים, כגון תעסוקה ודפוסי חשיבה, שנמצא שיש להם השפעה לא פחותה על רצידיביזם (Gendreau et al., 1996).

מגדר – נמצא שאחוז הרצידיביזם בקרב הגברים (41.7%) גבוה בהרבה מבקרב הנשים (24.2%). פער, אף אם קטן יותר, נמצא גם בדוח הרצידיביזם הקודם של שב"ס (בן-צבי וולק, 2011) וכן במחקרים אחרים (לדוגמה, Gendreau et al., 1996; Langan & Levin, 2002; Pelissier, Camp, Gaes, Saylor, & Rhodes, 2003). במחקר על תכנית boot camp מצא בנדה (Benda, 2005) כי גורמים שונים קשורים לרצידיביזם בקרב גברים ונשים. למשל, רצידיביזם בקרב נשים קשור לגורמים נפשיים – כגון התעללות בילדות, דיכאון וחרדה ומחשבות אובדניות – יותר מבקרב גברים, ובקרב גברים הרצידיביזם קשור

לגורמים מצביים או מוחצנים – כגון קשרים עם עבריינים, נשיאת נשק ורגשות תוקפניים – יותר מבקרב נשים.

מצב משפחתי – אחוז הרצידיביזם בקרב אסירים משוחררים שאינם נשואים גבוה במידה ניכרת (48.4%) מבקרב נשואים (34.3%). פער זה נמצא גם בדוח הרצידיביזם הקודם של שבי"ס (בן-צבי וולק, 2011), והוא עולה בקנה אחד עם הספרות שמציגה את הנישואים כאחד מאירועי החיים המשמעותיים ביותר הגורמים להימנעות (desistance) מפשיעה. למשל, במחקר אורך מראים סמפסון ועמיתיו (Sampson, Laub, & Wimer, 2006) כי הנישואים מפחיתים את הסיכוי לעבריינות בממוצע ב-35%. הסברים אחדים ניתנו להשפעה המיטיבה של הנישואים על הימנעות מפשיעה. ראשית, נישואים יוצרים מערכת של פיקוח חברתי ושל היקשרות חברתית (social bonding) (Hirschi, 1969) הבאה לידי ביטוי במערכת תלות של חובות, תמיכה וריסון (Sampson & Laub, 1993). מערכת ערכים זו מיתרגמת לסדרה ארוכה של פעולות שגרה במסגרת המשפחה, וביתר שאת – עם הצטרפותם של ילדים למשפחה. פעולות אלה מצמצמות ביותר את הזמינות למפגשים חברתיים מחוץ למשפחה, מפגשים שלעתים קרובות מהווים תשתית לפעילות עבריינית (Warr, 1998). יש שאף תולים זאת בפיקוח החברתי הישיר המופעל על-ידי בת הזוג; זו משמשת כמפקח לא-פורמלי על סדר היום של הגבר ובכך מונעת ממנו התנהגות לא רצויה, כגון שתייה לילית עם חברים (Waite & Gallagher, 2000). עם זאת, העברייני לא תמיד מייחס לזוגיות השפעה על החדילה מן הפשע, ותפקיד הפיקוח של בת הזוג אף עשוי לעורר אצלו מורת רוח, ולשיטתו אף לסכן את החדילה (חיימוב אילי, 2014). בשונה משאר המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים, המצב המשפחתי של האסיר נתון לשינויים, ולכן פעולות חינוך וטיפול של ארגון הכליאה עשויות להשפיע הן על שימור וטיפול התא המשפחתי של האסירים הנשואים, הן על פיתוח קשר זוגי בריא לאחר השחרור, לאסירים שאינם נשואים.

גיל – אחוז הרצידיביזם בקרב צעירים עד גיל 18 (75.3%) ובקרב צעירים בני 18-20 (58.9%) גבוה מבקרב אסירים מבוגרים יותר, וככל שהגיל עולה, כך יורד אחוז הרצידיביזם. ממצא זה עלה גם בדוח הרצידיביזם הקודם של שבי"ס (בן-צבי וולק, 2011), והוא עולה בקנה אחד עם ספרות המחקר המראה שככל שהגיל במאסר הראשון נמוך יותר, כך אחוז הרצידיביזם גבוה יותר (לדוגמה, Gendreau et al., 1996; Langan & Levin, 2002). ייתכן, כפי שלאוב (Laub, 2006) מציין במסגרת חקר "מסלולי חיים" בקרימינולוגיה (life-course criminology), שפעילות עבריינית בגיל ההתבגרות היא נורמטיבית במידה מסוימת, והתייחסות לעבריינות בגיל זו כסטייה עשויה דווקא לגרום לקיבועה ולהחמרתה. באופן דומה מבחינה מופיט (Moffitt, 1993) בין שני דפוסי עבריינות של נערים. האחד הוא עבריינות מוגבלת-התבגרות (adolescence-limited), שפעילותה נובעת מפער הבשלות (maturity gap) שבין הבררות הפיזית לאיסור החברתי להתנהג כמבוגרים והיא ניזונה מהעידוד של קבוצת השווים. הדפוס השני הוא של קבוצת העבריינים המתמידים (life-course-persistent) הצפויה לנהל אורח חיים עברייני לאורך החיים. לצד זה הרצידיביזם הנמוך שנצפה בקרב האסירים שהשתחררו בגיל מבוגר עשוי להיות קשור לעייפות פיזית ומנטלית, המקדימה להופיע בקרב אנשים שניהלו אורח חיים עברייני ומתקשים להתמיד בו (Thornton, 2006).

דת – לא נמצאו הבדלים של ממש באחוזי הרצידיביזם בקרב הקבוצות הגדולות – יהודים ומוסלמים. ממצא זה צוין גם בדוח הרצידיביזם הקודם של שבי"ס (בן-צבי וולק, 2011), אך הוא שונה מהממצאים

הנוגעים לקבוצות אתניות במקומות אחרים בעולם. למשל, באוסטרליה נמצא שההסתברות למאסר חוזר של אבוריגיניים הייתה 0.76 לעומת הסתברות של 0.44 בקרב שאינם אבוריגיניים (Broadhurst & Loh, 1995). בבתי סוהר מדינתיים בארצות הברית (state prisons) נמצא שאחוז המאסרים והמעצרים החוזרים בקרב שחורים גבוה מבקרב אסירים לבנים והיספנים, וכך בתוך שלוש שנים מהשחרור חזרו למאסר (re-incarceration) 35.3% מההיספנים, 35.8% מהלבנים ו-46.7% מהשחורים (Bureau of Justice Statistics, 2014b). ממצאים דומים בנוגע להשפעת משתנה הגזע התקבלו גם במחקרים אחרים (Gendreau et al., 1996; McGovern, Demuth, & Jacoby, 2009). התמיהה מתעצמת לנוכח מחקרים בישראל המצביעים על אכיפה מפלה או בוררנית כאחת הסיבות להבדלים באחוז המאסרים בקרב מוסלמים לעומת האחוז בקרב יהודים (לדוגמה, רטנר ופישמן, 2003), ובכל זאת, למרות ההבדלים באחוזי המאסרים בין יהודים למוסלמים (110 לעומת 390 אסירים ל-100,000 תושבים), איננו מוצאים אחוזי רצידיביזם גבוהים יותר בקרב אסירים מוסלמים. בספרות לא נמצאה התייחסות ישירה לסוגיה זו, ונדרש מחקר נוסף כדי להסביר תופעה ייחודית זו. ייתכן שהמיעוט המוסלמי דומה במאפייניו דווקא למיעוט ההיספני בארצות הברית החולק דמיון לרוב הלבן (לסקירת מאמרים בתחום זה ראו McGovern et al., 2009).

רצידיביזם לפי מאפייני מאסר ועבירות

מועדות – ההבדל ברצידיביזם בין אסירים שהמאסר שהשתחררו ממנו הוא מאסרם הראשון (23.4%) ובין אסירים ששוחררו מהמאסר הרביעי ואילך (62.0%) דרמטי ביותר. משתנה זה גם זכה למשקל הגדול ביותר בניתוח רב-משתנים ששקלל את התרומה הנבדלת של המשתנים השונים לרצידיביזם, וגם בספרות הוא זכה להכרה בהיותו גורם חשוב בניבוי רצידיביזם (למשל Schmidt & Witte, 1989). מועדות האסיר היא שיקול מרכזי בקביעת עמדתן ופעולתן של רשויות האכיפה כלפי שיקום האסיר. למשל, נמצא שאחוז המשתחררים שחרור מוקדם ב-2013 היה 65.0% בקרב האסירים שזה להם מאסרם הראשון, אך 22.9% בלבד בקרב האסירים שזה להם המאסר הרביעי לפחות. שחרור מוקדם מחייב השתתפות בתכנית שיקום של הרשות לשיקום האסיר, וכך סיכויי השיקום של הרצידיביסט, הנמוכים ממילא, קטנים עוד יותר בשל היעדר מסגרת תומכת פורמלית בקהילה. בכך למעשה נוצר מעגל קסמים שבו העבריינות החוזרת מקטינה מאוד את הסיכוי של הרצידיביסט להיות לקוח של רשויות השיקום בקהילה, וחזרתו למאסר כמעט בלתי נמנעת.

התמחות בקטגוריית עבירה – השאלה אם עבריינים נוטים להתמקד ולהתמחות בסוג עבירה מסוים או שהם נוטים לבצע עבירות על-פי זמינותן זכתה לדיון נרחב בספרות. מחקרים אמפיריים רבים ניסו לאשש את היפותזת ההתמחות לעומת היפותזת ההכללה (specialization vs. generalization hypotheses). להבחנה זו חשיבות רבה בהבנה של דפוסי עבריינות, ומכאן – לפיתוח דרכים להתמודד עמם. למשל, חשוב להבין אם עבריינות נובעת מגורם יחיד של אנטי-סוציאליות, המוביל לפעילות בתחומים מגוונים של עבירות, או שמא ממנגנונים שונים המובילים לפעילות בתחום עבירות מסוים. המחקרים הראשונים בנושא זה כבר הצביעו על תופעה מורכבת: מחד גיסא נצפו מעברים של עבריינים בין סוגי עבירות לאורך הקריירה העבריינית שלהם, ומאידך גיסא זוהתה מידה של התמחות. סטנדר ועמיתיו (Stander, Farrington, Hill, & Altman, 1989) הראו שבד בבד עם מעברים בין סוגי עבירות יש התמחות בולטת במיוחד בעבירות מין ובמרמה; התמחות נמוכה נצפתה בעבירות אלימות ורכוש. ממצאים אלה מזכירים

מאוד את ממצאי המחקר שלנו, המצביעים על התמחות בולטת בעבירות מין, מרמה ורישוי ותעבורה. יש לציין שהדמיון בממצאים נשמר אף שבמחקר שלנו אנו ממיינים את העבירות לעשרה סוגים לעומת שישה סוגים בלבד במחקר של סטנדר ועמיתיו. בסקירה מקיפה של מחקרים רבים בתחום עבירות המין, מסביר לוסייה (Lussier, 2005) כי הממצאים המורכבים אינם בהכרח סותרים אלא משלימים זה את זה, שכן העובדה שעבריינים אינם מגבילים את עצמם לעבירות מקטגוריה מסוימת אינה שוללת התמחות מסוימת שלהם. ביטוי אחר למורכבות זו הוא הממצא של המחקר שלנו המלמד שמצד אחד הרצידיביזם של עבריינים עם עבירות מין נמוך יחסית לעבירות אחרות, אך בקרב עברייני המין החוזרים למאסר גבוה שיעורם של אלו שחזרו בגין עבירות מין. חשוב לציין כי ניתוח של שאלת ההתמחות העבריינית לא יהיה שלם באמצעות ניתוח שני מופעים של העברייין במערכת הכליאה, כפי שנעשה במחקרנו; יש לנתח את הקריירה של העברייין לאורך החיים בגישה של קרימינולוגיה התפתחותית (ראו למשל LeBlanc & Loeber, 1998) ושל ניתוח קריירה עבריינית (ראו Piquero, Farrington, & Blumstein, 2003) לסקירה נרחבת). יהיה מעניין לבחון אם ההתמחות העבריינית נמשכת לאורך הקריירה של העברייין. סטנדר ועמיתיו (Stander et al., 1989) הראו שההתמחות בעבירה הולכת וקטנה לאורך המאסרם, ובעיקר בעבירות מין ורכוש. ניתוח מעמיק יוכל ללמד אם שינוי זה מתרחש בשל מאפייני אוכלוסיית העבריינים בעבירה מסוימת או שמא בשל העובדה שהעבריינים המתמחים אינם חוזרים למאסר בהיקף דומה לזה של הלא-מתמחים.

רצידיביזם לאורך השנים

לאורך השנים 2004–2008 אחוז הרצידיביזם נותר יציב, עם מגמת ירידה קלה מאוד. בדיקה של נתונים ממדינות אחרות מראה שגם במדינות אחרות אחוזי הרצידיביזם נשארים יציבים למדי לאורך שנים. באוסטרליה, למשל, בשנים 2000–2005 אחוז הרצידיביזם בקרב אסירים שהשתחררו וחזרו למאסר בתוך שנתיים נשאר יציב, בין 33% ל-36% (Steering Committee for the Review of Government Services, 2006). בפנסילבניה שבארצות הברית אחוז החזרה למאסר בתוך שלוש שנים מהשחרור בשנת 1990 היה 41.6%, וב-2008 – 43.0% (Pennsylvania Department of Corrections, 2013). אמנם ב-1994 הגיע אחוז הרצידיביזם לרמה של 50.5%, אך ייתכן שהעלייה נובעת ממדיניות. חוק "שלוש הפסילות" (three strikes and you're out) וחוק הטיפול בפשיעה חמורה (Violent Crime Control and Law Enforcement Act), שנחקקו במדינות רבות בארצות הברית באמצע שנות התשעים של המאה ה-20, הגדילו את מספר הנכנסים לכלא. נראה שרק שינוי רדיקלי במדיניות או בחקיקה עשוי להביא לשינוי של ממש באחוז הרצידיביזם הכללי.

מגבלות מדד הרצידיביזם

על אף המרכזיות של מדד הרצידיביזם במחקר ובמדיניות, ממצאי מחקר זה – המעידים על יציבות במדד הרצידיביזם לאורך השנים – רומזים על היותו בלתי יעיל בתיאור תמורות כלליות, ולא בכדי. במהלך חמש שנות המעקב חשף האסיר המשוחרר לכמות עצומה של גורמים משפיעים עד שבלתי אפשרי ליחס את החזרה למאסר לשינוי כללי של מדיניות, אלא אם כן הוא דרמטי, כאמור. עם זאת, ככל שמדובר בהערכת תכניות שיקום ספציפיות, בעיקר אלה המובילות את האסיר המשוחרר לקשר משמעותי עם גורמי השיקום בקהילה, ובאוכלוסיות מובחנות של אסירים (דוגמת אסירים צעירים), נראה שיש משמעות רבה למדד זה.

אף שיש מדינות שנעשה בהן שימוש בתקופות קצרות יותר, מקובל למדוד רצידיביזם בחזרה לכלא בתוך חמש שנים. השימוש בתקופה של חמש שנים הולם את עקומת הרצידיביזם המתמתנת מאוד החל בשנה השישית מהשחרור. ניתוח הרצידיביזם של משוחררי 2004 מלמד על תוספת של 1%-2% בלבד בשנה השישית, השביעית, השמינית והתשיעית לאחר השחרור. עם זאת, תקופת זמן כזאת עשויה להיות ארוכה מדי עבור קובעי מדיניות הנדרשים לקבל החלטות ולבחון אותן בתוך שנים אחדות. מחלקת מחקר ואסטרטגיה בשב"ס פיתחה מודל שיאפשר חיזוי רצידיביזם של חמש השנים כבר בתום כשנתיים מהשחרור. לשם כך השתמשנו במודל שפרסם לפני כמה עשורים מייקל מאלץ (Maltz, 1984). בקצרה, זהו מודל המבוסס על התפלגות מעריכית חלקית (incomplete exponential distribution) החוזה את ההסתברות לחזרה למאסר על-פי ההסתברות לרצידיביזם ועל-פי קצב החזרה למאסר. עם זאת, נדרשת עוד עבודה כדי להפוך את המודל לבעל תוקף מניח את הדעת.

בעיה מהותית יותר במדידת רצידיביזם נעוצה בכך שמדד זה בוחן הצלחה על דרך השלילה, שהרי אנו מודדים מניעת חזרה לכלא, כלומר אי-כישלונות ולא הצלחות. כדי להשלים את תמונת ההשתלבות של האסיר בקהילה, חיוני להשתמש גם במדדים חיוביים. במחקר המשותף עם המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית והמכללה האקדמית אשקלון אנו עתידים לבחון את האפקטיביות של תכניות השיקום השונות באמצעות מדדי תוצאה מגוונים, ובהם גם מדדי תוצאה חיוביים. באמצעות מיזוג קבצים של גופי ממשלה שונים (משרד הפנים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים ורשות המסים) ייבחנו היציבות המשפחתית של האסירים המשוחררים, היקף התעסוקה שלהם ושכרם מעבודה.

בעבודה זו הוצג מדד הרצידיביזם על-פי גורמים מגוונים והודגמו שימושים אפשריים במדד לאפיון התנהגותו של האסיר לאחר שחרורו. בד בבד הודגש כי אין לראות במדד זה בבואה בלעדית של יעילות מערכת אכיפת החוק, הן בשל מגבלות מהותיות של המדד והן בשל מדדים אחרים שבשילוב עם מדד הרצידיביזם יוכלו לאפיין את התפתחותו של האסיר המשוחרר ואת השתלבותו בחברה, כל אלה – כדי לשפר את הכלים הנתונים בידי קובעי המדיניות ומקבלי ההחלטות ולאפשר שיקום מיטבי של העבריין במהלך המאסר ולאחר השחרור.

- בן צבי, ק' וולק, ד' (2011). רצידיביזם של אסירים פליליים משוחררי 2004 בישראל. *צוהר לבית הסוהר*, 14, 10–28.
- חיימוב אילי, ר' (2014). *זוגיות בונה: תהליכי זוגיות כמניעים וכמשמרים חדילה מן הפשע*. עבודה לשם קבלת תואר דוקטור, אוניברסיטת בר-אילן.
- חסייסי, ב', וייסבורד, ד', שהם, א', חביב, נ', אביב, ג', אלישע, א' וזמיר, ר' (2014). *מחקר הערכת תכניות תקון בשב"ס: הערכת תכניות השכלה*. רמלה: שירות בתי הסוהר.
- כרמל, ת' (2012). *היערכות למדיניות כלכלית בשב"ס: דיון מנכ"ל המשרד לבט"פ*. מסמך פנימי.
- רטנר, א' ופישמן, ג' (2003). *צדק לכל? יהודים וערבים במערכת המשפט בישראל*. כנס הרצליה. אוחר ב- 21 בדצמבר, 2014, מתוך <http://www.herzliyaconference.org/eng/Uploads/dbsAttachedFiles/956ratnetfishman.pdf>
- Benda, B.B. (2005). Gender differences in life-course theory of recidivism: A survival analysis. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 49, 325–342.
- Broadhurst, R., & Loh, N. (1995). Re-arrest probabilities for the 1984–1993 apprehended Western Australian population: A survival analysis. *Journal of Quantitative Criminology*, 11(3), 289–313.
- Bureau of Justice Statistics. (2014a). *Recidivism of prisoners released in 30 states in 2005: Patterns from 2005 to 2010*. NCJ 244205. Retrieved June 16, 2014, from <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/rprts05p0510.pdf>
- Bureau of Justice Statistics (2014b). data retrieved with data analysis tool on September 17, 2014, from <http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=datool&surl=/recidivism/index.cfm#>
- Feeley, M.M., & Simon, J. (1992). The new penology: Notes on the emerging strategy of corrections and its implications. *Criminology*, 30(4), 449–474.
- Gendreau, P., Little, T., & Goggin, C. (1996). A meta-analysis of the predictors of adult offender recidivism: What works! *Criminology*, 34(4), 575–608.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- Kristoffersen, R. (2013). Relapse study in the correctional services of the Nordic countries: Key results and perspectives. *EuroVista*, 2(3), 168–176.
- Langan, P.A., & Levin, D.J. (2002). *Recidivism of prisoners released in 1994*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice. Internet edition retrieved October 22, 2014, from <http://bjs.ojp.usdoj.gov/content/pub/pdf/rpr94.pdf>

- Laub, J.H. (2006). Edwin H. Sutherland and the Michael-Adler report: Searching for the soul of criminology seventy years later. *Criminology*, 44(2), 235–257.
- LeBlanc, M., & Loeber, R. (1998). Developmental criminology updated. *Crime and Justice: A Review of Research*, 23, 115–198.
- Lussier, P. (2005). The criminal activity of sexual offenders in adulthood: Revisiting the specialization debate. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 17, 296–292.
- Lyman, M., & LoBuglio, S. (2006). "Whys" and "Hows" of measuring jail recidivism. Paper submitted for Jail Reentry Roundtable, Urban Institute. Retrieved December 21, 2014, from http://www.urban.org/UploadedPDF/Lyman_Lobuglio_Recidivism.pdf
- Maltz, M.D. ([1984] 2001). *Recidivism*. Originally published by Academic Press, Orlando, Florida. Internet edition retrieved December 21, 2014, from <http://www.uic.edu/depts/lib/forr/pdf/crimjust/recidivism.pdf>
- Maxfield, M.G., & Babbie, E. (2008). *Research methods for criminal justice and criminology* (5th ed.). Belmont, CA: Thomson.
- McGovern, V., Demuth, S., & Jacoby, J.E. (2009). Racial and ethnic recidivism risks: A comparison of postincarceration rearrest, reconviction, and reincarceration among white, black, and hispanic releasees. *The Prison Journal*, 89(3), 309–327.
- Moffitt, T.E. (1993). Life-course-persistent and 'adolescence-limited' antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100, 674–701.
- O'Donnell, I., Baumer, E.P., & Hughes, N. (2008). Recidivism in the Republic of Ireland. *Criminology and Criminal Justice*, 8(2), 123–146.
- Payne, J. (2007). *Recidivism in Australia: Findings and future research*. Canberra, Australia: Australian Institute of Criminology (research and public policy series no. 80).
- Pelissier, B.M.M., Camp, S.D., Gaes, G.G., Saylor, W.G., & Rhodes, W. (2003). Gender differences in outcomes from prison-based residential treatment. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 24(2), 149-160.
- Pennsylvania Department of Corrections (2013). *Recidivism report 2013*.
- Piquero, A.R., Farrington, D.P., & Blumstein, A. (2003). The criminal career paradigm. In M. Tonry (Ed.), *Crime and justice: A review of research* (pp. 359–506). Chicago:University of Chicago Press.
- Sampson, R.J., & Laub, J.H. (1993). *Crime in the making: Pathways and turning points through life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Sampson, R.J., Laub, J.H., & Wimer, C. (2006). Does marriage reduce crime? A counterfactual approach to within-individual causal effects. *Criminology*, 44(3), 465–508.
- Schmidt, P., & Witte, A. (1989). Predicting criminal recidivism using split-population survival time models. *Journal of Econometrics*, 40, 141–159.
- Stander, J., Farrington, D.P., Hill, G., & Altman, P.M.E. (1989). Markov chain analysis and specialization in criminal careers. *British Journal of Criminology*, 29, 317–335.
- Steering Committee for the Review of Government Services (SCRGS) 2006. *Report on government services 2005*. Melbourne, Australia: Productivity Commission. Retrieved December 21, 2014, from <http://www.pc.gov.au/gsp/reports/rogs/2005/>
- Thornton, D. (2006). Age and sexual recidivism: A variable connection. *Sexual Abuse*, 18, 123-135.
- Waite, L.J., & Gallagher, M. (2000). *The case for marriage: Why married people are happier, healthier, and better off financially*. New York: Doubleday.
- Warr, M. (1998). Life-course transitions and desistance from crime. *Criminology* 36(2), 183–216.

פירוט עבירות לפי קטגוריות

החלוקה לקטגוריות נעשתה כמקובל בשירות בתי הסוהר ובמשטרת ישראל.

קטגוריית עבירה	עבירה
רכוש	גניבה / שימוש ברכב ללא רשות
	גניבה – עובד ציבור
	גניבה – עובדים וסוכנים
	גניבות אחרות
	גניבות חקלאיות
	גניבות מתוך רכב או התפרצות לרכב
	גניבת אופניים
	גניבת חלקי רכב
	גרימת נזק לרכוש בזדון או ברשלנות
	החזקת כלי פריצה
	החזקת רכוש גנוב
	הנמצא מזוין לביצוע פשע
	הצתה או שריפה
	התפרצות לבתי עסק / מוסדות
	התפרצות לבתי דירות
	חטיפת ארנקים
	כייסות
	מניעת גניבות כלי רכב
	סחיטה
	סחר והחזקה בחלקי רכב גנובים
	עבירות הכנה לגניבה והתפרצות
	עבירות רכוש
	קבלת רכוש גנוב
שאר עבירות רכוש	
שוטטות למטרות גניבה	
סמים	גידול, יצור והפקת סמים
	סחר, ייבוא וייצוא סמים
	אחזקת סמים שלא לצריכה עצמית
	שימוש בסמים מסוכנים
סדר ציבורי	מטרד, רעש, חסימת דרך
	הכשלה או העלבה של עובד ציבור
	הסגת גבול
	הסדר הציבורי – אחר
	הפרעות במהלך בחירות תקין
	התנהגות פסולה במקום ציבורי
	התקהלות או התאגדות
	משחקים אסורים והימורים
	סכינים ופגיונות – נשיאה וייצור

עבירה נגד סדר ציבורי
 עבירות המסכנות את בריאות הציבור
 עבירות הסדר הציבורי
 עבירות כלפי הדת
 עבירות כלפי המשפט
 עבירות כלפי נישואין
 עבירות על חוק הכניסה לישראל
 פגיעה בבעלי חיים
 פגיעה בפרטיות
 קבלת טובות הנאה
 קטטות / הפרעות במקום ציבורי
 שוחד

מלאכות / תעשיות / עסקים עבירות רישוי עבירות תעבורה שאר עבירות רישוי	רישוי ותעבורה
אחר – כלפי גוף אדם אי טיפול / הזנחה של קטין וחסר-ישע איומים הקמת מחסום חבלה גופנית חמורה חטיפה / כפייה / מאסר שווא עבירות אלימות נגד קטינים וחסרי-ישע עבירות כלפי גוף אדם פגיעה בקטינים / חסרי ישע רשלנות ופחזנות כללית תקיפה (למעט עובד ציבור) תקיפה והכשלת שוטר / חייל תקיפה לשם גניבה תקיפת עובד ציבור בתפקיד תקיפת שוטר בנסיבות חמורות תקיפת שוטר בנשק חם תקיפת שוטר בנשק קר תקיפת שוטרים	אלימות
שוד שוד בנסיבות חמורות	שוד

איום אימונים בנשק אימונים צבאיים בגידה וריגול ביטחון המדינה – אחר ביצוע שירות הבערת צמיגים החזקת כלי ירייה	ביטחון המדינה
---	----------------------

החזקת נשק
החזקת פצצה
הנחת מטען חבלה
הסתה
הסתננות
הסתננות מזוינת
הצתה על רקע לאומני
הקמת מחסום – ביטחון
השלכת בקבוק תבערה
השלכת בקבוק תבערה – ביטחון
זריקת בקבוקי תבערה
זריקת פצצה
זריקת פצצה או מבעיר
זריקת רימון
חבירות
חבירות בארגון לא מוכר
חבירות בקבוצה
חוקי חירום
ייצור חפץ נפץ או מבעיר
ייצור פצצה
ירי לעבר אנשים
מגע עם ארגון עוין
מסירת סודות רשמיים
מרד והסתה למרד
מתן מקלט
ניסיון לרצח – פעולות איבה
נשיאה / החזקה של מטעני חבלה
נשק / תחמושת / חומרי נפץ
עבירות ביטחון המדינה
עבירות ביטחון – ציוד
עבירות שירות הביטחון
עבירות אמל"ח
פגיעה בביטחון האזור
פעילות חבלנית עוינת
קשר לביצוע פשע
קשר לגרימת מוות בכוונה
רצח ע"י פעולות איבה
שירות לארגון בלתי חוקי
תמיכה בטרור
תקיפה
תקיפת חייל

הלבנת הון
זיוף כסף ובולים

מרמה

זיוף מסמכים והפצתם
 זיוף סימני זיהוי של רכב
 מרמה ועושק
 משיכת צ'ק ללא כיסוי
 עבירות הנוגעות לכרטיסי חיוב
 עבירות מחשב
 עבירות מרמה
 שאר עבירות מרמה

מין

אונס בכוח או באיומים
 בעילה שלא כחוק
 הטרדה מינית
 הפצת מחלות מין ומחלות אחרות
 מעשה מגונה בכוח
 מעשה מגונה בפומבי
 מעשה מגונה שלא בכוח
 ניסיון לעבירת מין
 עבירות בלתי טבעיות
 עבירות מין
 עבירות מין אחרות
 פרסום דברי תועבה

כלפי חיי אדם

איומי רצח והריגה
 גרימת מוות
 גרימת מוות בכוונה
 גרימת מוות ברשלנות
 גרימת מוות ברשלנות – תאונת דרכים
 הריגה
 השלכת בקבוק תבערה
 יידוי אבנים
 כלפי חיי אדם – אחר
 ניסיון לרצח
 ניסיון לרצח
 סיוע לרצח
 עבירות כלפי חיי אדם
 רצח
 שידול לרצח

עבירות אזרחיות

כפיית מתן גט / חליצה
 כפיית תשלום חוב אזרחי
 כפיית תשלום מזונות
 שאר עבירות אזרחיות

עבירות מנהליות

חוקי עזר עירוניים
 עבירות מנהליות
 עבירות מנהליות אחרות

כלפי המוסר

הבאת אדם למעשה סדום
 הבאת אדם לעיסוק בזנות

ניהול / החזקה של בית בושת
ניצול קטינים לזנות
סחר בבני אדם לעיסוק בזנות
סרסרות לזנות
עבירות כלפי המוסר
פיתוי ושידול קטינים
שאר עבירות נגד המוסר
שוטטות למטרות זנות
שידול למעשה זנות
שידול לעסוק בזנות

עבירות כלכליות

עבירות כלכליות
עבירות פיסקליות
עבירות קניין רוחני
על פיקוח כלכלי
שאר עבירות כלכליות

שאר עבירות

עבירות תקשורת, רדיו ופרסום
אי מתן הודעה
אי תשלום קנס
ביטול שחרור על תנאי
הכשלת שוטר
חובות ומוסדות ובעלי מקצוע
חוק מאבק בארגוני פשיעה
סעיפי הגדרה
עבירות אמל"ח (אמצעי הגנה)
עבירות הנוגעות לזכויות התלמיד
עבירות הקשורות בדיני עבודה
עבירות על חוק עובדים זרים
עבירות שבוצעו על ידי עובד ציבור (למעט שוחד)
פרוצדורות מול שלטון ופרט
שאר עבירות

---

7. Despite its importance, the length of time required to measure recidivism – five years – limits its utility, since it is difficult to attribute the re-incarceration to specific IPS policies and to respond quickly to changes measured. IPS Research and Strategic Planning Department has developed a model for predicting recidivism – measured five years after the release from prison – just two years after the release. Another issue encountered when measuring recidivism is that the current measure examines success negatively, in fact, we are measuring non-failures rather than successes. Using government data, the Research and Strategic Planning Department is willing to look into positive result measures as well, such as the family stability of released prisoners, their scope of employment and their earnings.

Executive Summary

1. Recidivism is an important measure in the criminal justice system in general and in the correctional system in particular, since it allows policymakers, within the Israel Prison Service (IPS) and outside it, to assess the scope of the prison system in coming years and to prepare for it in terms of infrastructure, human resource planning and means. Measuring recidivism also allows evaluation of correction program effectiveness.
2. Among prisoners released in 2008 (6,724 prisoners), 41.3% have returned to prison within 5 years. Gender, family status and prisoner's age were found to affect recidivism: the rate of recidivism is higher among men as opposed to women; among those who are single as opposed to those who are married; and among the young as opposed to the old. Prisoner's religion has little effect on the recidivism rate.
3. Type of release, number of incarceration and duration of incarceration were found to affect recidivism: the rate of recidivism is higher among prisoners released at full term as opposed to those who were released early; among prisoners who have been imprisoned more times; and among prisoners sentenced to one to three years in prison.
4. The highest recidivism rate was found among prisoners convicted of property offences (53.6%), drug offences (47.8%) and public order offences (47.5%). The lowest rates were found among prisoners convicted of fraud offences (30.3%), sex offences (21.7%) and offences against human life (20.0%).
5. Offence specialization was measured by comparing the risk of re-incarceration due to a defined category offence. We found that the relative risk of returning to prison due to the same offence is higher among sex, fraud and licensing and traffic offences, and lower among public order and violence offences.
6. Over the years the rate of recidivism has remained relatively stable, with a very slight decline – from 42.3% among prisoners released in 2004 to 41.3% among prisoners released in 2008. Over the years we have also identified a slight decrease in recidivism among divorced prisoners, prisoners with just one or two prior incarcerations, and prisoners released early. A decline in the rate of recidivism can also be observed among prisoners convicted of robbery and fraud, as well as a slight rise among prisoners convicted of offences against human life.

All rights reserved © 2015

Israel Prison Service

POB 81, Ramla 7210002, Israel

www.ips.gov.il

The Recidivism of Israeli Prisoners Released in 2008

Eliav Berman

Dror Walk

Research & Strategic Planning Department

Planning Administration

Israel Prison Service

February 2015

Publication no. RR-01-2015